Poštnina plačana v gotovini. Maribor, četrtek 22. oktobra 1936 Štev. 242. Leto X. (XVII.)

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA"

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Tel. uredn. 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Dr. Josip Vošnjak

Včeraj je poteklo 25 let, kar je na svojem vinogradniškem posestvu na sončnih Visolah pri Slovenski Bistrici zatisnil oči v večno spanje dr. Josip Vošnjak, zdravnik, politik, narodnogospodarski delavec in literat. Bil je **med najmarkantnejšimi osebnostmi velike dobe slovenskega preporoda v zgodovinski dobi slovenskih taborov**, mož silne volje, neizčrpne delavnosti, železne doslednosti, mož dejanja. Prežet globoke ljubezni do svojega slovenskega naroda, je dr. Vošnjak — sin lepe Šaleške doline — vse svoje moči od svoje rane mladosti pa vse do l. 1895, ko se je umaknil iz javnega življenja na svoje Visole, posvetil napredku, pravicam, svobodi, samozavesti slovenskega ljudstva. Zato smatramo za svojo dolžnost, da spomnimo na tega idealnega narodnega delavca in borca tudi današnja pokolenja.

Ob Vošnjakovi smrti je zapisal »Slovenski Narod«, katerega soustanovitelj (l. 1868) je bil dr. Jože Vošnjak, da je mož »mnogo let stal v prvih vrstah slovenskih bojevnikov« in da bodo ostale **»nepozabne velike zasluge, ki si jih je pridobil v neumornem in nesebičnem delu za slovensko stvar na Štajerskem in Kranjskem«.** — »Bil je narodni agitator in voditelj in organizator, državni in deželni poslanec, **sodeloval je pri snovanju prvih slovenskih posojilnic, ker je spoznal veliko važnost gospodarske emancipacije«.** — »Nešteviln0 člankov je spisal v ‚Slov. Narod' zlasti v Jurčičevih časih.« — »Po poklicu zdravnik, je opustil izvrševanje poklica, ki bi mu bilo dalo imetje in vse užitke, kar jih more človek želeti, in **se posvetil narodnemu delu, ki je izčrpalo vse njegove moči, ni mu pa doneslo ničesar.«**

Glasilo takratne SLS, »Slovenec«, je zapisalo med drugim: »Z njim je legla v grob **ena markantnih oseb slovenskega naroda, eden izmed redkih narodnih pionirjev, ki so stali ob zibelki narodnega slovenskega preporoda.«** — »Živahno se je udeleževal narodnega dela na vseh poljih narodne kulture. Njegovo delovanje je bilo zelo mnogostransko. Pisal je politične, narodnogospodarske, poljudnopoučne članke, deloval pa je tudi v leposlovju. — »L. 1867. je z dr. Prelogom ustanovil ‚Slov. Gospodarja', l. 1868. pa z drugimi rodoljubi ‚Slovenski Narod'.« — »Več let je bil državni in deželnozborski poslanec za Kranjsko in odbornik kranjskega deželnega odbora.« — »Jako živahno se je zanimal za narodno gospodarstvo. V tem pogledu je bil daleč pred svojimi političnimi tovariši Mladoslovenci.« — »Pisal je politične brošure (‚Slovenci, kaj čemo!', ‚Za narod, omiko in svobodo!', ‚Politični listi'), napisal znani roman ‚Pobratimi' ter celo vrsto dramatičnih del (Lepa Vida, Doktor Dragan, Svoji k svojim, Pene, Ženska zmaga in še druge veseloigre).« — Zadnja leta je na Visolah pisal svoje »Spomine«, ki jih je v dveh obsežnih knjigah izdala Slovenska Matica. V njih je velik kos naše politične, socialne in literarne zgodovine.

G. dr. Fr. Ilešič je v knjigi »Slovanski spomini in jubileji«, ki jo je med svojimi publikacijami l. 1911 izdala »Slov. Matica«, kratek nekrolog dr. Vošnjaku. V njem pravi med drugim, da je dr. Vošnjak »že s 25. letom (torej l. 1859) posegel v javno življenje kot agitator«, da je »nad 30 let bil upliven mož slovenske javnosti« in da so »Jurčič, Razlag, Tomšič, Zarnik itd. bili njegovi vrstniki«. — »Mladost in starost je preživel na Štajerskem, sile moških let pa je posvetil Kranjski, posebej Ljubljani.« — »Vošnjak je bil politik v ožjem pomenu besede, **eden izmed glavnih idealnih naših taboritov.«**

Dr. Ilešič povdarja, da je dr. Vošnjak **narodno ekonomijo gojil v službi narodne politike in da mu je tudi literarno delo bilo predvsem politično sredstvo.**

Ako se danes ob 25letnici njegove smrti spominjamo tega odličnega nacionalnega slovenskega delavca in bojevnika, ki je v zvezi s svojimi sorodno mislečimi tovariši dvigal slovensko samozavest v narodu, skoro otopelem v večstoletni narodni sužnosti, ki je visoko dvignil zastavo v borbi za narodne pravice slovenstva, v borbi za Zedinjeno Slovenijo, ne smemo pri tem prezreti tudi dejstva, da je **bil obenem mož široke jugoslovenske in slovanske orientacije.** Udeleževal se je vseh raznih zborovanj takratnih vodilnih jugoslovenskih politikov, pa tudi raznih vseslovanskih kongresov. Zgodovinske dobe slovenskih taborov pa si brez markantne osebnosti dr. Vošnjaka sploh misliti ni mogoče.

Slava njegovemu spominu!

Kaj se dogaja v Bolgariji?

Vpokojitev 31 bolgarskih generalov in polkovnikov

SOFIJA, 22. oktobra. **Ministrski svet se je včeraj posvetoval od 10. pa neprekinjeno do 14.30. Ta seja je zbudila radi nejasnega političnega položaja velik interes v vseh političnih krogih. Kakor znano je vlada Kjoseivanova v svoji deklaraciji obljubila, da se bodo v oktobru tega leta izvedle parlamentarne volitve. Oktober že poteka, volitve pa še niso razpisane. Radi tega se sedaj obravnava način, kako priti iz mučnega kritičnega položaja. Ministri Krasnovski, Todor Kožuharov in Dimitrije Mišajkov zahtevajo, da se jim za daljše vztrajanje v vladi nudi jamstvo, da se bodo volitve zares vršile v času, ki bi se odredil z novo vladino deklaracijo. Kjoseivanov pa si prizadeva, da se volitve odgodijo z novo vladno deklaracijo, ki bi vladi v sedanji sestavi omogočila obstanek do pomladi prihodnjega leta. Popoldne ob 17. uri se je podal predsednik vlade Kjoseivanov na dvor, kjer je bil pri kralju Borisu v avdienci do 20. ure. Iz dvora se je Kjoseivanov zopet vrnil v predsedništvo vlade, kjer se je seja ministrskega sveta nadaljevala do 22. ure. Po seji je predsednik vlade Kjoseivanov prejel zastopnike tiska, ni jim pa hotel dati nikakšnih podrobnih informacij o sklepih ministrskega sveta. Omejil se je samo na izjavo, da je ministrski svet sklenil, da se prepove nadalnje izhajanje 17 raznih sofijskih listov in časopisov, ki pišejo v levičarskem duhu. Z dobro informirane strani se doznava, da je na tej seji ministrskega sveta prišlo do končnega razhoda vladnih članov v vprašanju izvedbe volitev in da ni radi tega prišlo do redigiranja nove vladine deklaracije, radi katere je ministrski svet zasedal. Predvideva se, da bo kralj Boris pričel s konzultacijami, ki bi se utegnile nadaljevati do sobote. V soboto ali najdalj do nedelje bi se izvršila rekonstrukcija ali pa sestava nove bolgarske vlade. Doznava se nadalje, da je že podpisan ukaz o upokojitvi več višjih oficirjev, ki pa še ni obelodanjena. Seznam teh upokojitev vsebuje tudi 4 generale, ter 27 polkovnikov in podpolkovnikov. Med generali so poveljniki posadk v Plevni general Nendeva, poveljnik posadke v Plovdivu general Ivan Todorov, poveljnik posadke v Vrači general Kjurčejev in nadzornik konjice general Podgorov. Glede teh upokojitev krožijo v javnosti najbolj fantastične vesti.**

Zadrski list snuli jugoslov. prijateljstva

ZADER, 22. oktobra. Tukajšnji list »San Marco« je objavil članek, v katerem se zavzema za sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo ter opozarja druge sile, da so interesi Italije in Jugoslavije v pogledu obrambe Jadrana identični. Ta članek ponatiskujejo vsi italijanski listi. V članku se povdarja, da je imelo potovanje britanskega kralja Edvarda VIII. po Dalmaciji političen pomen, da se okrepi prestiž Britanije v Jugoslaviji, ki je bil radi abesinske afere zelo oslabljen. Potovanje britanskega kralja Edvarda VIII. po Jugoslaviji naj bi dokazalo, da Velika Britanija, četudi ni smatrala, da radi Abesinije izzove oboroženi konflikt, ne bo mirovala, ako bi se Italija dotaknila Jugoslavije. Tudi je bilo v cilju potovanja, da Britanija sedaj lahko računa na Jugoslavijo radi tega, ker more močno vojno brodovje uporabiti dalmatinski arhipelag kot operacijsko bazo in tako resno ogrožati Italijo. Tudi se v tem članku zatrjuje, da je tudi Sveton Watson imel izvršitiv Jugoslavijo važno misijo. Ob zaključku se zavzema omenjeni list ne samo za gospodarsko, ampak tudi za politično sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo.

V zadnjem hipu preprečeni atentat na albanskega kralja

RIM, 22. oktobra. Kakor poročajo iz Drača, se je v zadnjem hipu preprečil atentat na albanskega kralja Ahmeda Zoguja. Atentator je hotel streljati iz nekega motornega čolna na kralja, ki bi imel priti v tamošnjo bližino. Vendar so ga v zadnjem hipu aretirali, ko je ob približavanju kralja in njegovega spremstva vstopil v pripravljeni motorni čoln, da izvrši atentat na kralja Zoguja.

Popolen preokret v taktiki obrambe mest

LONDON, 22. oktobra. Kakor poroča »Star« bo nastal v obrambi mest od napadov iz zraka popolen preokret. Angleška vlada je namreč dala izdelati v velikih količinah neki aparat, s katerim je omogočeno, da se strupeni plini zopet odpihnejo v zrak in se na ta način obvaruje mesto od strupenih plinov. Za izdelavo teh aparatov bo žrtvovala angleška vlada okoli 4 milijone funtov. Tvornice, ki izdelujejo te aparate, so zaposlene noč in dan, da bi čimpreje izvršile izdelavo naročenih aparatov, katerih sestava pa se zaenkrat drži v najstrožji tajnosti.

Opaža se veliko oboroževanje britanske vojne. Novi angleški bombarderji bodo imeli brzino 500 km na uro. Izdeluje se tudi novi tip protiletalskih topov. Ministrstvo letalstva je naročilo tudi novi tip traktorjev za čim hitrejši prevoz protiletalskih topov.

Politične obzorje

NOVI SENATOR.

Mesto umrlega senatorja Jovana Stankovića pride v senat beograjski trgovec Mihajlo Grujić.

SKUPNA SEJA POSLANCEV IN SENATORJEV JNS.

Včeraj popoldne so se v prostorih glavnega odbora JNS sestali k skupni seji narodni poslanci in senatorji JNS. Sestanku je predsedoval strankin predsed. Peter Živković. Na sestanku so se obravnavala politična, taktična in organizacijska vprašanja.

SHOD V TEMI.

Kakor poroča popoldanska izdaja glavnega organa JRZ za dravsko banovino je bil v nedeljo na Breznici na Gorenjskem shod JRZ, na katerem sta govorila odvetnik dr. Albin Šmajd in jeseniški kaplan A. Križman. Naenkrat je nastal nekje na daljnovodu kratek stik in je bila dvorana v hipu v temi.

BARIČEVIČEVCI IN HODŽEROVCI SE ZDRUŽIJO?

Nekateri listi prinašajo vest, da se vodijo pogajanja med dr. Baričevićem in Hodžero, da bi Baričevićevi pristaši vstopili v Hodžerovo Narodno stranko.

REDNO SKUPŠČINSKO ZASEDANJE

se prične v soboto ob 10. uri dopoldne. Zasedanje se bo otvorilo s čitanjem ukaza Nj. Vel. kralja, nakar bodo volitve skupščinskih odborov. Senat se sestane k seji v soboto ob 9. uri dopoldne.

PRAVI VZROKI.

V uvodniku št. 243 ljubljanskega »Slovenca« beremo: »V Hinjah v Suhi Krajini so od nedelje na ponedeljek podžagali evharistični križ. Tudi v Beli Krajini smo pred nekaj tedni doživljali, da so tamkaj padali evharistični križi. Isti večer po volitvah pri Devici Marij v Polju sta tamkaj padla dva križa. Pred volitvami na Vrhniki je pristaš Ljudske fronte dejal, da bo volil fronto v protest proti Bogu, katerega ne priznava. In nekje blizu Ljubljane je frontar nekemu katoličanu, ki je prišel k njemu, da bi ga vprašal, ali je pripravljen za cerkev kaj dati, odgovoril: »Sedaj ne bom nič dal. Kadar pa boste prišli, da boste cerkev podirali, kakor to delajo sedaj v Španiji, takrat vam bom pa dal!« Člankarju bi priporočali, da se globlje razmisli o pravih vrokih teh pojavov pri nas, ki jih doslej nismo poznali.

DRVARSKA CELULOZNA TOVARNA PREŠLA V DRŽAVNO LAST.

Država je kupila 51% delnic tovarne celuloze v Drvarju, ki so bile doslej v posesti neke švicarske finančne skupine.

Naši jubilanti

FRANC NOVAK, ustvaritelj slovenske stenografije 80-letnik

Telesno in duševno čil slavi danes v Ljubljani svojo 80letnico vpokojeni gimnazijski ravnatelj Franc Novak. Malo je bivših in sedanjih dijakov, ki ne bi poznali Novakove stenografije. Novakovo ime ni postalo po njegovi učni knjigi samo tako splošno znano kakor pri Nemcih Gabelsbergerjevo, temveč mirno lahko celo rečemo, da je Novak naš slovenski Gabelsberger. Ni nam samo na najboljši način prikrojil Gabelsbergerjevega sistema za naš jezik, temveč je sestavil tudi učbenik za korespondenčno in debatno pismo, ki je za razvoj slovenske stenografije prav takega pomena kakor Gabelsbergerjeva epohalna knjiga »Redezeichenkunst«. Njegova analiza slovenskega jezika iz vidika stenografije je tako podrobna in obenem znanstvena, da bo služila vedno kot temelj vsakemu stenografskemu delu. Splošno priznano je dejstvo, da je od vseh prenosov Gabelsbergerjeve stenografije na slovanske jezike Novakov prenos najbolj uspel. Njegove učne knjige ne prekašajo samo prav izdatno n. pr. hrvatske in srbske stenografske učbenike, temveč so po svoji popolnosti in znanstveni zgradbi prave mojstrovine.

Novakovega sistema se je naučilo in ga praktično uporablja na tisoče Slovencev. V učilnicah, po pisarnah, na sodišču, v parlamentu, v zasebni uporabi, povsod služi izborno svojemu namenu. Niti ne zavedamo se, koliko je Novakova stenografija koristila našemu narodu. Še manj pa sluti splošnost ogromno in naporno delo, ki je bilo za to potrebno. Toda našemu jubilantu ni do hvale, ker ga odlikuje izredna skromnost. Prav nič ga ni strlo, ko ga Stanojevićeva Narodna enciklopedija SHS ni niti omenila. Ko bo kopica tamkaj navedenih imen že pozabljena, bo Novakovo ime še vedno precej pomenilo v slovenski kulturi.

Maribor se je že od nekdaj prav živahno udejstvoval v propagandi slovenske stenografije. Prvi stenografski krožek je bil ustanovljen prav v Mariboru l. 1877. Maribor ima kot edino slovensko mesto »Bezenškovo ulico« — saj sta bila Bezenšek in Magdič, očeta bolgarske oz. hrvatske stenografije, štajerska Slovenca. Maribor ima danes zopet Stenografski krožek in najbrž tudi ni v našem mestu srednješolskega zavoda ali trgovskega tečaja, kjer se ni bi poučevala Novakova stenografija. Maribor se zato pridružuje vsem institucijam in dijaški mladini, ki bo tekom prihodnjih dni v Ljubljani čestitala jubilantu, ter želi, naj bi ustvaritelj slovenske stenografije, g. ravnatelj Franc Novak, doživel še prav mnogo srečnih let.

Najlepše pa bi proslavili jubilej našega najzaslužnejšega stenografa, če bi omogočili izdajo znanstvene strokovne knjige »Zgodovina slov. stenografije«, ki jo je spisal prof. Pavlin. Knjiga je pravkar v subskripciji. Naj bi ne bilo prijatelja stenografije, ki ne bi podpisal prednaročila ter tako omogočil nje izdajo. — ša.

Domači razgledi

Nov prosvetni hram v Topolšici otvorjen

Krasno jesensko vreme so si Topolšičani izbrali za otvoritev svoje nove šole preteklo nedeljo. Kdor je zjutraj izstopil iz vlaka in jo mahnil peš proti Topolšici je imel redek užitek. Z leve strani je imel pred seboj ves čas Smrekovec, z desne pa »Uršklo«. Oba vrha s svežim snegom pokrita sta se kakor dva bisera bleščala v jasni modrini jesenskega sonca. Tako zamaknjen v gledanje narave si komaj opazil, da si že pred slavolokom nove šolske palače, obdane z visokimi mlaji, medtem ko je bilo poslopje samo odeto v zelenje in cvetje kakor mlada nevesta. Z vseh strani so se zbirali domačini in gostje, da prisostvujejo dogodku, ki se v življenju le redkoma ponavlja...

Slovesnost so otvorili streli topičev. Sv. mašo je bral šoštanjski župnik g. Gril, ki je imel na domačine in posebno na šolsko mladino primeren nagovor, nakar se je vršila slovesna blagoslovitev šole in vseh njenih prostorov. Potem je pozdravil vse navzoče, predvsem načelnika prosvetnega oddelka g. Josipa Breznika, sreskega načelnika dr. Jura Hrašovca in novega šol. nadzornika g. Arriglerja Antona, predsednik krajevnega šol. odbora in župan g. Mazej Franc, ki se je zahvalil vsem za pomoč pri težkem delu. Ključe je izročil šolskemu upravitelju z željo, naj bi se vzgajala mladina v ljubezni do naroda, domovine in kralja. Iz govora šolskega upravitelja g. Alojza Menharta smo izvedeli, da je stara šola letos obhajala 50 let. Iz prvotne enorazrednice se je razvila trirazrednica ter je število otrok naraslo od 50 na 150. — Po deklamaciji učenke Slavice Žele »Pozdrav novi šoli«, je čestital Topolšičanom k pridobitvi nove palače načelnik prosvetnega oddelka tako v imenu bana kot prosvetnega oddelka povdarjajoč, da je novi hram, v letošnjem šolskem letu že med šestimi, ki so jih otvorili. Želel je, naj bo nova šola trdna vez med njihovo domačo grudo ter naj bo neporušljiva nacionalna in kulturna trdnjava, ki je nobena sila razrušiti ne bo mogla. Mladini je postavil za zgled mladega kralja Petra II., njihovega sovrstnika, ki so mu vsi navdušeno zaklicali trikratni »Živijo«. Lepo intimno svečanost je zaključila državna himna, ki so jo odpeli pod vodstvom dirigenta Vreže znani šoštanjski »škrjančki«. Poslopje je enonadstropno ter ima v pritličju tri zračne in svetle učilnice v izmeri 850 in 630 cm, dalje je tu še stanovanje za učitelja, pisarna in kabinet. Z novo, v nedeljo otvorjeno šolo, je za Topolšico to že tretja pridobitev (leta 1933 so postavili gasilski dom, v sanatoriju pa so zgradili »Mladiko«) ter gre naprednim Topolšičanom čast in priznanje.

Komentarji in opaske

Deset zapovedi za obiskovalce gledališča

1. Ko stopiš v Talijin hram, se moraš zavedati, da je to hram prosvete in umetniškega udejstvovanja, kjer moraš dati tudi ti duška svojim čustvom in vzhičenju v vseh različnih niansah duševnega ali telesnega razpoloženja.

2. Če se že res nisi mogel ubraniti, da so te z vso silo posadili v tesne gledališčne sedeže, tedaj ne pozabi vzeti s seboj vsaj prijatelja ali prijateljico. Tako imaš v bližini vsaj nekoga, s katerim lahko čim glasneje izmenjavaš misli med predstavo. Kdo bi neki samo sedel v gledališču, ne da bi se pri tem skušal uveljaviti, če že drugače ne, pa vsaj z glasnim razgovarjanjem.

3. Tvoja skrb naj bo, da prideš v gledališče, če le mogoče prepozno, kajti če bi bil samo par minut pred pričetkom predstave že na svojem sedežu, bi te vsi smatrali za otesanega in radovednega kmeta, ki kar ne more dočakati, da se bo dvignil zastor.

4. Ko je v gledališču grobna tišina, lahko najlažje informiraš svojega prijatelja ali prijateljico o vseh mogočih brbljarijah in čenčah, ki se govorijo po mestu. Šele, ko ti zmanjka te snovi, lahko obrneš pogled na oder. Napram dogodkom na odru ne smeš biti ravnodušen. Vživeti se moraš v igro tako, da glasno komentiraš igro z vsemogočimi opazkami. Le s čim močnejšim glasom lahko dosežeš uveljavljenje.

5. Pri glasbenih prireditvah moraš vsako melodijo spremljati s svojimi lastnimi melodijami. Če si že bil toliko požrtvovalen, da si se potrudil v gledališče in to še h glasbeni prireditvi, tedaj moraš na dostojen način dokazati, da glasbo ceniš, da si zanjo navdušen in da znaš tudi sam nekaj zapeti.

6. Tudi takrat, kadar te vodi pot v gledališče, ne pozabi na telesne dobrine in vzemi s seboj najmanj par šunkaric, ali če že teh ne, vsaj nekaj v čimbolj šumeči papir zavitih bonbončkov. Kako prijetno in za živce neizmerno pomirjevalno upliva na vse posetnike predstave, če vzameš iz tega »škrnicla« bonbone in to s tako obzirnostjo, da traja to šumenje čim delj. Na ta način ne zbujaš samo okoli sebe pozornosti, temveč tudi željo po posnemanju, zlasti med damami. Da bi pa kdo ne mislil, da imaš v rokah res samo papir, zavživaj bonbone s čim glasnejšim mlaskanjem. Vsi čustveni in tihi dialogi so za te želodčno pomirjevalne eksperimente prvovrstno primerni trenotki, katerih pod nobenim pogojem ne smeš zamuditi.

7. Kadar si močno prehlajen, tedaj pač ne smeš na nobeden način manjkati pri gledališki predstavi. S krepkim kihanjem, hrkanjem in kašljanjem dvigneš učinek predstave in boš za to nedvomno žel zahvalo od vse navzoče gledališčne publike.

8. Ko pade po vsakem dejanju zastor, ostani miren. Tu ti je dana prilika, da dokažeš, da nisi še zastrupljen s plebejsko navado aplavdiranja in ploskanja, kakor delajo to samo divjaki. Saj so vendar igralci plačani za to, da ti predvajajo igro. Čemu bi jim ploskal? Ali si jim mar dolžan kakršnokoli zahvalo?

9. Vsaka beseda, izgovorjena na odru proti ali za tvoje osebno politično prepričanje, mora izzvati v tebi bodisi živahno pritrjevanje ali pa glasen protest. Če bi v tem slučaju nastopili proti tebi ostali obiskovalci, tedaj se ne smeš strašiti niti groženj in niti dejanskega spopada, če bi bil potreben.

10. Deseta in najvažnejša zapoved vsakega pristaša gledališke umetnosti je ta, da obiskovalec ne čaka konca predstave. Ne smeš čakati, da pade zastor, temveč moraš že preje poskrbeti za tvoj odhod. Vsaj par sekund pred zaključkom se mora pravi obiskovalec z ropotom dvigniti s svojega sedeža in se preriti preko kolen vseh onih, ki čakajo konca in ki se še vedno naslajajo ob zaključni sceni. Zadovoljni obrazi obiskovalcev gledališča ti bodo dokazali, da je bil tvoj nastop v gledališču posnemanja vreden. Žalostno bodo zrli za teboj in se povpraševali: Ali je res že odšel? Zunaj še ni nikogar, garderoberka ti lahko hitro in nemoteno izroči suknjo. Zadovoljen usmeriš tvoje korake v gostilno, kamor običajno zahajaš. Pri kozarcu vina, notranje umirjen lahko razmišljaš o odigrani gledališki predstavi, poln navdušenja in zadovoljstva, da si se ta večer tako dobro in kulturno preživel...

Kulturne beležke

Prva operetna premiera bo v soboto. Uprizore **»Ciganskega primaša«**, eno izmed starejših Kalmanovih del, ki hrani v svojem glasbenem delu mnogo lepote ter jo z velikim uspehom igrajo vsi veliki operetni odri. Vsebinsko je opereta prav pestra ter nudi menjaje ginljivo resnobnost in prešer. zabavo. Režiser in koreograf je A. Harastovič, glasbeno plat (v orkester je letos vstopilo nekaj priznano dobrih godbenikov) vodi kapelnik Herzog. Sopransko partijo poje nova pevka **Jelka Igličeva,** ki si bo s svojim svežim, kultiviranim petjem in s svojim prikupnim pojavom gotovo osvojila simpatije občinstva. Sicer pa še nastopijo Barbičeva, Gorinškova, P. Kovič (naslovna vloga), Sancin, Harastovič, Gorinšek, Verdonik, Rasberger, Košuta, Borko, Crnobori, Turk in mala Jarhova.

2.

Ledeno brezdno

»Jaz sem, Sulamit! Izraelov gospod me je določil za tvojega rešitelja!« odgovori milo mladenič. Dekle plaho ogleduje okoli sebe in ko opazi mrtvo pošast, krikne:

»Reši me! Glej, ris!«

»Ne straši se kraljičina. Ris je mrtev. Poginil je od moje puščice,« jo pomiri Amnon.

»Slava Jehovi! Ako bi ne bilo tebe, bi mrknil dan mojega življenja. Kako se ti naj oddolžim?« vprašuje Sulamit.

»Dovoli, sveta golobica, da se z ustnicami dotaknim tvoje obleke.«

»Ne tako, prijatelj moj! Rešil si mi življenje; tvoja sem sedaj. Že od nekdaj te ljubi moja duša — in sedaj ti pravim, tvoja žena bom — ali pa nikogar drugega.«

Amnon je pozabil na svoj neznaten rod, pozabil na vzvišeno poreklo svoje ljubljenke, pozabil na kraljev gnev, na svet in na vse. — Samo ljubezen mu je polnila srce in razum, rajska slast mu je drhtela v duši; roki ovije okoli belega vratu divne ljubljenke, pritisne jo ves blažen na svoja junaška prsa. — Zaljubljenca sedita dolgo na kamnu in se ne ozirata na sonce, ki je zahajalo za gore.

Kaj pa tudi pomeni ljubezni čas? Ljubezen ne pozna ne ure, ne dneva. Stoletja v hipu pretečejo. V tem pa prebudijo človeške stopinje oba mlada iz ljubezenskega sna. Spogledata se: pred njima stoji kralj Salomon in njegova družba. — Kralj zagleda mrtvega risa. Srce mu stisne mraz. Hči pa poklekne pred očeta in reče:

»Oče moj! Tvoja edinka bi poginila, ako ji ne bi Bog poslala tega človeka!«

Vesel objame kralj hčerko in reče Amnonu:

»Stotnik! Zelo si me zadolžil — naj bo zato tudi velika odškodnina. Karkoli boš prosil, boš prejel.«

»Gospodar in kralj moj!« se prikloni Amnon. »Nimam česa prositi. Srečen sem, da mi Bog da, da lahko s čim ustrežem svojemu kralju. Naj ti dolgo sije sreča!«

»Ne tako!« prične kralj. »Kralj ne sme biti nikomur dolžan. Izberi! S čim naj ti poplačam junaštvo?«

»Gospodar in kralj moj. Junaštvo ne išče plačila. Kar sem storil za tvojo hčerko, bi storil tudi za slednjo izmed tvojih služabnic. Ne zahtevam plačila.«

Tedaj pa zavpije Sulamit:

»Tako torej Amnon? Ničesar ne zahtevaš od svojega gospodarja? Bom pa jaz! Premili oče! Po tem človeku mi hrepeni duša in srce. Nešteti so me že snubili, pa me niso dobili. Njegova sem, čeprav me ni zasnubil. On je moj zaročenec po Bogu, a jaz njegova pokorna žena. Tu, kjer mi je rešil mlado življenje, te kleče zaklinjam, oče moj! Hči te prosi, a ti ji ne odreci!«

Kraljev obraz potemni, vendar ji reče brez gneva v srcu:

»To moram še premisliti. Sedaj pa moramo pohiteti, da ne bo mati preveč v skrbeh.« Odide.

Mladenič moj, ki si vzljubil mladenko, plemenitejšo in ponosnejšo od sebe, povej, kako je občutilo tvoje srce, ko je stopila mladenka, junakinja tvoje ljubezni, pred ošabnega očeta in mu rekla: »Oče, njegova ali — nikogar drugega?« Ali ne bi dal sreče in zdravja, dal tudi glavo za tisti trenotek blaženosti? Ali te ne sili srce, da bi od miline objel ves široki božji svet? — Tako je doživljal tudi Amnon. Kakor začaran je hodil po gozdovih in se šele pozno v noč vrnil domov.

Kralj Salomon pa ni vso noč zatisnil oči. Zelo so ga zaskrbele besede mile edinke. Tuhta in tuhta, kako bi se iznebil Amnona. — Domisli se. Mladeniča naj ne ubije groba sila, niti krvna izdaja; sam si mora splesti mrežo, lastno junaštvo naj ga ubije. — Modro premisli kralj: naklep se mora čimprej dovršiti. Blizu gradu na skalovitem bregu zija žrelo globokega brezdna. V njem vlada večen mraz. Narod ga imenuje zato: Ledeno brezdno.

Studenci, ki teko z vrha vanj, se v hipu spremene v led, živ človek ne more vzdržati v njem niti trenotek. — Živa duša še ni prišla brezdnu do dna, vsakdo se raje umakne temu kraju, ker prebiva tu, kakor govori narod, hudobni duh Azarel.

Spomnite se CMD!

Mariborske in okoliške novice

Rotovške vesti. V kratkem bo seja mestnega sveta, še pred tem pa odpotuje v Beograd mestni župan dr. Juvan v raznih komunalnih intervencijah.

Poljskim državljanom v Mariboru. Konzulat republike Poljske v Ljubljani poziva vse poljske državljane, ki žive stalno ali začasno v Dravski banovini in bodo v letošnjem letu dovršili 18. in 20. leto življenja, da se v mesecu novembru osebno ali pismeno javijo pri njem radi vojne registracije in po možnosti predložé dokumente, katere imajo. Prav tako je treba, da se javijo vsi poljski državljani v starosti med 18 do 50 let, ki doslej še niso izpolnili te dolžnosti in nimajo potrdila o registraciji.

Voda, mlakuže... Prejeli smo s prošnjo za objavo: »Kaj pravite, gospod urednik? V koloniji so nam stanovanja podražili za 60%. Nimamo luči. Zadnje dni, ko je bilo močno deževje, pa so bile ob Preradovičevi, Watovi, Sokolski, Malgajevi in Teslovi ulici cele mlakuže. Ob pešpotih jarki prenapolnjeni z deževnico, tako da morajo matere in očetje prenašati v šolo idoče otroke preko mlakuž. V torek 20. t. m. so na primer nekateri otroci morali ostati doma. Davke plačujemo! Dobri občani smo in zato vprašujemo: Kedaj se bodo te naše pešpoti, oziroma ulice kanalizirale, da ne bo več mlakuž in barij ter da bodo naši otroci lahko hodili v šole? Občan iz kolonije.« stare 6 do 12 tednov so prodajali po kakovosti od 60 do 150 Din komad.

Posestne spremembe. Mestna občina mariborska je prodala Greti Kristanovi 807 m² veliko parcelo v Magdalenskem predmestju za 12.105 dinarjev. — Posestnik Franc Divjak je kupil od posestnice Amalije Fiffmanove 857 m² veliko parcelo v II. mestnem okraju za 27.000 dinarjev.

Tokrat so zmagali Rušani... Pred dnevi se je vršil revanžni šahovski dvomatch med franskimi šahisti in Rušani, ki se je končal z zmago Rušanov v razmerju 8:7. Rušani so topot poslali v borbo svoje kompletno moštvo, ki se je za nedavni poraz s strani Framčanov (8:3!) sedaj revanžiralo. Kakor kažejo dosedanji rezultati, je šah v Rušah in v Framu približno na enaki višini.

Nova tekstilna tvornica. V trgovinski register je vpisana nova tvrdka »Vunateks«, industrija volnenih tkanin, društvo z o. z. v Majšperku. Glavnica znaša 600.000 dinarjev, poslovodja sta Franjo Novak, industrialec v Zemunu, in Mici Kubricht, industrialka v Majšperku.

Popravek. V poročilu o prireditvi Zveze Maistrovih borcev je bilo brez vednosti odbora omenjeno, da se je po predsednikovem govoru intonirala drž. himna. To se žal ni zgodilo, ker ni bila godba na to takoj pripravljena. Z. M. B.

Glas upokojencev. »Mesec gre h koncu. Zima trka na vrata. Ni premoga, ni drv, ni kuriva. Pokojnine, na katero sem izključno navezan, pa še ni. Kaj pravite k temu, gospod urednik? Upokojenec.«

Za novinarje na avtobusih četrtinska vožnja. Zveza avtobusnih podjetij v dravski banovini je sporočila novinarski organizaciji, da uživajo organizirani novinarji, ki se izkažejo s črno legitimacijo, pri avtobusnih cenah na vseh progah v Sloveniji četrtinsko vožnjo, prav tako kakor na železnici.

Razdejanje. V gostilno L. Ahtigove v Sp. Radvanju je prišlo okoli polnoči 6 mlajših fantov, ki so zahtevali liter vina. Ker pa je že odbila policijska ura, jim gostilničarka ni hotela postreči. To je fante tako razjarilo, da so pričeli razbijati in lomiti stole v gostilniški sobi. Nekdo izmed fantov je oddal iz samokresa več strelov, ki pa k sreči niso nikogar zadeli. Ko so razbili devet stolov, so »junaki« izginili v temno noč in jih sedaj zasledujejo orožniki.

Presenečeni posestnik. V Spodnjem Prebukovju so posestniku Francu Rihterju neznani storilci potrgali na polju okoli 1000 koruznih strokov. Sedaj poizvedujejo za tatovi.

Kakšno vreme se nam obeta. V smislu dunajske vremenske napovedi za danes bo v južnih Alpah povečini jasno in se bo tudi temperatura dvignila.

Kino

Kino Union. Do vključno petka velefilm »Pod srečno zvezdo«. Jan Kiepura, Friedl Czepa, Anton Pointner, Luly v. Hohenberg.

Danes zvečer pojedina več vrst domačih klobas. Kliček »Tri ribniki«.

Srečke za II. razred 33. kola državne razredne loterije so prispele in jih igralci dobijo v upravi »Jutra« in »Večernika« v Mariboru, Gosposka ul. 11. Izžrebana je bila številka 15.755.

Novice z Ljudske univerze. V petek, dne 23. oktobra predava na tuk. Ljudski univerzi znani filozof dr. Teodor Litt, univerz. profesor iz Lipskega (Leipzig) o temi: Nov pozitivni vidik na svet (upostavitev svetovnega prirodnega nazora). Predavatelj je znan kot globok poznavalec moderne filozofije. Posebno se poglablja v Kanta, zato bo njegovo predavanje zelo zanimivo, globoko in aktualno. Posebno v današnjem času, ko živimo na prelomu dveh kulturnih svetov in dveh svetovnih naziranj. Predava v nemškem jeziku.

Pri zadnjem dopisu v »Večerniku« z dne 19. t. m. »Novice z Mursk. polja« je izostalo, da je pri proslavi druge obletnice smrti kralja Aleksandra sodeloval tudi društv. sokolski orkester, združen z orkestrom ljutomerske Glasb. šole s prav primernimi točkami pod vodstvom br. učitelja Fr. Zacherla, s čimer omenjeni dopis dopolnjujemo.

Združenje mesarskih in klobasičarskih mojstrov naznanja, da bodo v mestu Mariboru in krajih Studenci, Pobrežje, Tezno, Košaki, Krčevina in Kamnica ob nedeljah mesarske in klobasičarske prodajalne zaprte in sicer pričenši od 25 tm. in se občinstvo prosi, da si preskrbi meso in mesne izdelke že v soboto za nedeljo.

Hurá dveh bojevitih amaconk. Na Pobrežju, na Aleksandrovi cesti, ste prišli navskriž bojeviti amaconki radi nekega moškega. V teku prepira sta se obe »stranki« obdelovali z metlami, tako da ste zadobili lažje poškodbe. Zadeva bo imela svoj epilog pred sodniki.

Tihotapščine . . . Tezenski orožniki so prijeli nekega Julija F., ki je raznim strankam ponujal v nakup vtihotapljene vžigalnike in igralne karte. Izročili so ga finančnim oblastem.

Nepoštena služkinja. V Starinovivasi je 23 letna služkinja Matilda L. izmaknila svojemu gospodarju 1000 dinarjev. Pri preiskavi so večji del ukradenega denarja še našli pri njej. Tatvino je priznala ter je bila izročena sodišču.

Ni imel sreče. V pekarno Josipa Misleja na Koroški cesti je prišel včeraj popoldne neki moški, ki je hotel kupiti za dinar kruha. Plačati je hotel s 50 dinarskim kovancem. G. Mislej pa je opazil, da je kovanec ponarejen. Ko je to sporočil kupcu, je ta pobral kovanec ter jo urnih nog odkuril iz pekarne. Zadevo je g. Mislej prijavil policiji, ki sedaj išče moža, ki je nameraval spraviti v promet ponarejeni 50 dinarski kovanec.

Sumljivi gostilniški gost. V Merdausovo gostilno na Koroški cesti 172 je prišel včeraj popoldne neki starejši moški ter naročil četrtinko vina. Ko je neopaženo odšel, so ugotovili, da so izginile tudi 1000 dinarjev vredne gosli ter pa ženskih čevljev. Za možakarjem poizveduje policija.

Kolesar v kočijo. Na križišču cest pred Narodnim domom je vozil včeraj v torek proti večeru s kolesom 35 letni kovač Makolič Ivan iz Bohove. Nasproti mu je privozil neki mariborski kočijaž. Ker sta se srečala prav na križišču in nista na ovinku opazila drug drugega, dokler nista bila že skupaj in ko je bil karambol že neizogiben. Kočijaž je zavozil z ojesom s tako silo v kolesarjeva prsa, da se je ta z nevarnimi notranjimi poškodbami zvrnil s kolesa, in prišel pod voz. Kočijaž konja ni mogel zaustaviti in je voz šel preko ponesrečenega in preko njegovega kolesa. Poklicani reševalci so ponesrečenega Makoliča odpremili v splošno bolnišnico in je njegovo stanje precej resno.

Zadnje telefonične vesti

Franco napoveduje za danes padec Madrida

PARIZ, 22. oktobra. Agentura Radio poroča, da je postal položaj Madrida nevzdržen. Iz Madrida se spravljajo v Barcelono zadnji ostanki arhivov. Radijske postaje vstaške skupine poročajo neprestano, da bodo čete generala Franca vkorakale v Madrid še tekom današnjega dne. Madridski vladni krogi se še niso odločili glede predaje mesta. Ministrski predsednik Caballero hoče nuditi odpor do zadnjega moža in prepustiti Francu mesto v razvalinah. Poročilo o ustrelitvi Prieta bo menda resnično, ker ni nikjer videti vojnega ministra in nočejo o njegovem bivanju dati vladni krogi nikakšnega pojasiila. V Madridu vlada panika. Largo Caballero je hotel z vladnega poslopja nagovoriti množico, pa se je moral umakniti kamenju, ki je pričelo leteti proti njemu. Množica, zlasti ženske, je zahtevala predajo mesta vsta šem, da se prepreči obstreljevanje Madrida.

Po Litvinovu Potemkin

PARIZ, 22. oktobra. V tukajšnjih diplomatičnih krogih zatrjujejo, da je Litvinov odigral. Za njegovega naslednika bo imenovan pariški posl. Potemkin.
LONDON, 22. oktobra. Kakor poročajo iz Moskve je sklep sovjetske vlade glede izstopa iz odbora za nevmešavanje smatrati kot izvršeno dejstvo. Angleška vlada se posvetuje glede tega, kakšne posledice bi utegnil povzročiti ta korak sovjetske vlade.

Belgijska vlada hoče s silo preprečiti rexistični pohod

BRUSELJ, 22. oktobra. Belgijska vlada je danes izdala odlok, da je odločena z vsemi sredstvi preprečiti manifestacijo rexistov, ki jo je Leon Degrell napovedal za prihodnjo nedeljo. V Brusiju se koncentrirajo vojaške čete, da se rexistične manifestacije, če je treba, tudi s silo preprečijo.

Snuje se prednjeazijski blok

ANKARA, 22. oktobra. Havas poroča: Afganistanski voj. min,. ki prihaja iz Moskve, je prispel v Ankaro. V tukajšnjih diplomatičnih krogih menijo, da je ta poset v zvezi s sklenitvijo vzhodnega pakta, h kateremu bi pristopile države Turčija, Iran ter Afganistan. Ta dogovor bi dopolnil dosedanje pogodbe in zveze Turčije z drugimi državami.

ANKARA, 22. oktobra. DNB poroča: Na povabilo turške vlade prispe semkaj koncem meseca sovjetska vojaška delegacija pod vodstvom generala Eidemana, da prisostvuje prazniku republike.

Zlata struja iz Evrope v Ameriko

NEW YORK, 22. oktobra. V teku septembra je bilo pripeljanega iz Evrope v Združene države ameriške zlata v vrednosti 150 milijonov dolarjev. V avgustu je bil uvoz zlata v vrednosti 63 milijonov dolarjev. Na prvem mestu je kar se tega tiče Francija, na drugem mestu Velika Britanija z 11 milijoni, zatem Nizozemska z 1.44 milijonom in Švica z 0.51 milijona.

K jutrišnjim nočnim vajam razglaša predstojništvo mestne policije: po odredbi komandanta dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bodo vršile v Mariboru v času od 20 — 31. t. m. vaje v obrambi proti napadom iz zraka. Za to se izdajajo sledeča navodila in naredbe: Znaki, ki se bodo pri teh vajah uporabljali, so sledeči: **»Nevarnost napada«** — nepretrgan pisk siren in zvonenje vseh zvonov, 2 minuti. Znak se daje ½ ure pred napadom, oziroma znakom **»Pogasiti luči.«** **»Uzbuna«** — pisk siren v presledkih ter plat zvona vseh zvonov 2 minuti ter 3 topovski streli. Znak se daje ¼ ure pred napadom. **»Pogasiti luči«** — pisk siren ter plat zvona — najmanjših zvonov — 2 minuti. **»Konec nevarnosti«** — plat zvona — samo velikih zvonov počasi 2 minuti. Na znak »Uzbuna« se mora ustaviti ves promet v mestu. Vozovi naj se podajo v stranske ulice, da bodo glavne ulice prazne za reševalna in gasilska vozila. Pri nočni vaji morajo vsi vozovi pogasiti luči. Na znak »Uzbuna« mora prebivalstvo zapustiti ulice in se podati v najbližja poslopja, kjer ostanejo do konca napada. Za časa nočne vaje mora jo biti pri poslopjih vse zunanje luči pogašene, notranje lahko gorijo, samo okna morajo biti zastrta. Istotako bo vsa ulična razsvetljava pogašena. V petek, dne 23. t. m. ob 20. uri se vrši delna nočna vaja. ½ ure pred znakom »Pogasiti luči«, t. j. ob 19.30 bo dan znak »Nevarnost napada«, ob 19.45 bo dan znak »Uzbuna«, točno ob 20. bo dan znak »Pogasiti luči«. Za delne nočne vaje veljajo tista določila, kot za glavne vaje. Vsakdo je dolžan ravnati se točno po gornjih naredbah. Prekršitelji bodo strogo kaznovani na osnovi čl. 69 zakona o notranji upravi z denarno globo od 10—500 Din a v slučaju neplačila globe v odrejenem roku z zaporom od 1—10 dni. Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve na krajevno običajen način in velja do preklica po pristojni oblasti.

Borza dela išče mlajšega dimnikarskega pomočnika ter mlajšo kavarniško blagajničarko.

Kratka svoboda. Na državni cesti pri Prevaljah so orožniki aretirali 23 letnega delavca Ivana Končnika, ki je osumljen, da je izvršil v Dravski dolini več vlomnih tatvin. Pred dnevi so ga že aretirali ter ga oddali v zapore slovenjgraškega sodišča, od koder pa je pobegnil.

Obsojeni krivoprisežnik. Mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča je obsodil 43 letnega čevljarja iz Šratovcev na 7 mesecev strogega zapora in na 150 dinarjev denarne kazni ter na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo 3 let, ker je dne 5. februarja t. l. pri sreskem sodišču v Gornji Radgoni v neki civilni pravdi krivo prisegel.

Narodno gledališče

Četrtek, 22. oktobra ob 20. uri: **»Zorka«.** Red C.
Petek, 23. oktobra: Zaprto.
Sobota, 24. oktobra ob 20. uri: **»Ciganski primaš«. Premiera.**
Nedelja, 25. oktobra ob 15. uri **»Prva legija«.** Ob 20. uri **»Ciganski primaš«.**

Predmeti za lepotičje ne spadajo v šolo!

Kakor v vseh ostalih uredbah, tako je Turčija dosledna in neizprosna tudi v pogledu lepotičenja mladine. Pred nedavnim je izšla nova naredba turške vlade, ki prepoveduje mladini in ženam vpo rabo lepotičnih pripomočkov kakor pudra, šminke in svinčnikov za barvanje ustnic. Nadalje vsebuje narodba tudi prepoved nošenja raznih okraskov in kratkih, prosojnih ženskih oblek, ki ne spadajo niti v šolo, še manj pa na ulico.

NAJSTAREJŠI SAMOMORILEC SVETA.

V Bombayu je 117 letni bivši trgovec Chadji Moti Chadji skočil iz svojega stanovanja v petem nadstropju v samomorilnem namenu na cesto ter obležal mrtev. Zapustil je pismo, v katerem sporoča, da je sit življenja. Samomorilec je bil do svoje smrti nenavadno čil in zdrav ter je čital in pisal brez naočnikov.

Sportno gibanje

Ugoden protest. Kakor smo včeraj poročali je Gradjanski SK vložil protest proti verifikaciji tekme Gradjanski:Slavija. LNP je protestu ugodil ter se je ugotovilo, da je bila pobreška Slavija uvrščena v prvenstveno tekmovanje po sklepu glavne skupščine LNP, preden jo je sprejel JNS v članstvo. Sprejem se je vzel na znanje na seji u. o. dne 30. septembra. Ker radi tega ne zadene kriv da Slavije na zakasneli verifikaciji igralcev, se tekme ne morejo verificirati s 3:0 v korist Gradjanskemu, temveč se anulirajo vse do sedaj odigrane tekme Slavije in se za tekme določijo novi termini po končani jesenski sezoni. Do verifikacije igralcev Slavije se odložijo vse prvenstvene tekme, ki bi jih imel ta klub odigrati.

Tekma SK Železničar:Čakovečki SK se bo vršila v Mariboru. Na protest ČSK je upravni odbor LNP zopet popravil termin tekem Železničar:ČSK tako, kakor je bilo prvotno žrebano. Prvenstvena tekma Železničar:ČSK se torej igra v Mariboru dne 25. oktobra. Ker se igra v Mariboru tudi prvenstvena tekma SK Celje:ISSK Mariboru, bomo torej v nedeljo imeli v Mariboru dvojni program.

Ptujske novice

Težka nezgoda. Smrtno-nevarno se je ponesrečil 66 letni posestnik Jožef Ficjan iz Sp. Velovlaka. Pri obešanju koruze je padel z lestve več metrov globoko in si zlomil tilnik. Spravili so ga v ptujsko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

Limbuške novice

Priroda ima svoje muhe. Posestnica Kati Erbežnikova iz Laznice št. 7 pri Limbušu je prinesla v naše uredništvo vejico svetoče jablane in steblo malin, ki je polno dozorelega sadu. Jablana je vzcvetela in maline so dozorele te dni, kar je redek ter zanimiv pojav, zlasti z ozirom na zadnje deževno in celo snežno vreme.

Putnikove novice

Cenena potovanja v Nemčijo. Nemška železniška uprava je v svrho pospeševanja tujskega prometa do konca leta 1937 podaljšala veljavnost 60%-ne znižane vožnje na nemških železnicah, ki velja za vse inozemce pri najmanj sedem dnevnem bivanju v Nemčiji. Kuponske vozne karte za Nemčijo so veljavne 3 mesece, morajo se pa za odhod in za povratek pred nastopom potovanja nabaviti v oficijelni jugoslovenski potniški pisarni »Putnik«, kjer morejo potniki nabaviti tudi cenene klirinške marke. Na ta način je postala Nemčija ena najbolj cenenih držav za potovanja. Vse informacije in prospekti, tudi za divna zimska potovanja, ki jih prireja Hamburg-Amerika Linie, se dobijo v pisarnah »Putnika« v Mariboru in Celju.

Gospodarske beležke

Ptujski sejmi. Konjski in goveji sejem, ki je bil v torek 20. tm. na mestnem sejmišču, je bil kljub slabemu vremenu razmeroma dobro založen, kupčija pa je bila zelo živahna in dobra. Prignali so 31 volov, 303 krave, 12 bikov, 37 juncev, 39 telic in 53 konjev, skupaj 475 glav živine. Od teh so prodali 224 komadov in sicer 25 volov, 140 krav, 9 bikov, 14 juncev, 21 telic in 15 konjev. Cene goveji živini se od zadnjega sejma bistveno niso spremenile in so bile naslednje: voli 3.25 do 4 Din, krave 1.75 do 3.75 Din, biki 3 do 3.60 Din, junci 2.75 do 3.50 Din, telice 3.50 do 4 Din za kg žive teže; konje so prodajali po kakovosti od 450 do 2700 Din, žrebeta pa od 900 do 1200 Din komad. Prihodnji konjski in goveji sejem bo 3. novembra t. l.

Sejem za prašiče v Ptuju, ki se je vršil v sredo 21. t. m., je bil prav dobro založen, kupčija pa je bila srednja. Prignali so 255 velikih svinj in 182 prascev, skupaj 437 rilcev. Od teh so prodali 89 komandov. Cene svinjam se od zadnjega sejma niso bistveno spremenile in so bile naslednje: pršutarji 6 Din, mastne svinje 6.75 Din, plemenske pa 5.50 Din za kg žive teže; mrtve teže 8 do 9 Din; prasce

Tečaji za državne papirje. Na osnovi čl. 14 točka 6. finančnega zakona za leto 1936-37 je finančni minister odredil za spodaj navedene državno zajamčene papirje tele tečaje: 2 in pol odstotna državna renta za vojno škodo za nominalnih tisoč dinarjev 400 Din. 7% posojilo iz leta 1921 za nominalnih 100 Din 75 Din. 4 in pol odsotne agrarne obveznice za nominalnih 100 Din, 50 Din. 6 in pol odstotne begluške obveznice za nominalnih 100 Din, 70 Din. Delnice Priviligirane agrarne banke za nominalnih 100 Din, 250 Din. 6% dalmatinske agratinske agrare za nominalnih 100 Din, 70 Din. 7% stabili zacijsko posojilo v zlatu iz leta 1931 za nominalnih 100 francoskih frankov, 85 fr. 7% investicijsko posojilo v zlatu iz leta 1931 se bo preračunavalo v dinarsko vrednost po tečaju 100 fr., fr. je 222.45 Din. Ti tečaji veljajo od 15. oktobra t. l. do preklica in se imajo izvajati pri vseh državnih ustanovah in samoupravnih telesih, kjer se te obveznice na osnovi posebnih zakonov, uredb in pravilnikov imajo sprejemati v poroštvo (kavcijo) po borznem tečaju. Gori navedena vrednost teh papirjev ostane v veljavi ves čas trajanja poroštva, preračunanega po tem tečaju. S tem ministrovim odlokom se na domeste vsi prejšnji odloki.

Časniške gredice

»SLOVENEC« IN SOKOLSTVO.

V zadnjem času se organ Katoliške akcije »Slovenec« rad zaletava v Sokolstvo. Potemtakem bi mogli soditi, da je pri teh gospodih precej respekta in strahu pred to močno nacionalno organizacijo. Drugače si namreč teh napadov ter izpadov ni mogoče tolmačiti. V svoji št. 243 pa piše navedeni list: »Naj nastopajo (Sokoli) v politični areni, kakor jim veleva prepričanje, nihče pod soncem jim te svoboščine ne sme in noče osporavati. Le da morejo biti pri tem pripravljeni, kakor vsakdo, ki posega v politiko, da jih ne bodo vedno prijemali z rokavicami in da bodo tu in tam dobili katero po glavi ter da bo nasprotna stranka tudi po njih bila prav tako, kakor bije po mačkovcih, komunistih ali fašistih.«

Ne glede na to, da si je treba te besede zapomniti in da bodo svoječasno prišle prav, je treba mimogrede pripomniti, da bi bilo prav in dobro, če bi »Slovenec« ponatisnil one izjave, polne priznanja in pohvale, ki jih je bil izrekel predsednik sedanje vlade o Sokolstvu na letošnjem subotiškem Sokolskem zletu. Od tega zleta je minilo že precej časa, pa se še ni našel v navedenem listu primeren prostor, da bi se te izjave ponatisnile, kar se zdi precej čudno, ker je glavni organ naše Katoliške akcije v ponatiskovanju siceršnjih izjav predsednika vlade precej tenkočuten in marljiv.

MLADINA PLEŠE.

Neki ljubljanski list piše: »Srednješolci so začeli s plesnimi vajami, vendar so imeli letos neke težkoče. Vrteti se bodo mogli samo v reduciranih okoliščinah, kar je vse hvale vredno. Ples je delo hudiča in je zlasti nevarno, če pridejo na njem v stik katoliška dekleta s kakimi brezverci ali celo pogani.«

Iz življenja in sveta

Čebeljni strup proti revmatizmu

Že od nekdaj se ljudje, ki so bolni za revmatizmom, dado opikati od čebel, da si omilijo bolečine. Dokazano je, da pri takih ljudeh revmatične bolečine čisto ali vsaj delno izginejo. Te stare ljudske izkušnje dobivajo zmerom bolj na veljavi tudi med zdravniki. Ni pa še natančno dognano, iz česa je čebelji strup sestavljen. Vemo samo to, da je čebelji strup iz povsem drugih sestavin kakor mravljinčna kislina. Ker čebeljin strup povzroči na našem telesu otekline in bolečine, tako zdravljenje marsikomu ni prijetno. Razen tega pa ne vemo, koliko čebeljih pikov bi v posameznem primeru zadostovalo, zakaj vsaka čebela ima drugo količino strupa. Naposled pa je zdravljenje s čebeljim strupom izvedljivo samo na kmetih, kjer goje čebele, nikakor pa ne v mestu. Da bi tem nedostatkom odpomogli, so kemične delavnice zadnji čas iznašle sredstvo, po katerem je mogoče čebelji strup prenesti na človeško telo, ne da bi nas čebela pičila.

V Nemčiji je blizu mesta Ulma trg Illertissen. V tem kraju imajo največjo čebelarno na svetu. Ta čebelarna pa ni namenjena pridelovanju medu, temveč pridobivanju čebeljega strupa. V nepreglednih vrstah stoje druga ob drugi košare s čebeljimi rodovi. Velike skupine čudno oblečenih deklet, ki so podobne mumijam, imajo pri košarah dela čez glavo. S čudnimi krinkami na obrazu in varnostnimi rokavicami se sučejo okoli košar s čebelami. V rokah držijo krožnike iz neke papirju podobne snovi. S posebnimi kleščami love čebele in jih nosijo na tisti krožnik, da pikajo snov na krožniku. Krožnik je kajpada take oblike, barve in vonja, da čebele rade nanj sedajo. Papirju podobna reč je predelana z neko snovjo, ki vpija strup. Izmed čebel izbirajo samo najstarejše, ki jih oči izurjenih delavk znajo dobro ločiti od drugih. S kleščami prime delavka staro čebelo, jo dvigne iz roja in pritisne na krožnik, da piči. S tem čebela izgubi življenje, strup pa ostane v snovi na krožniku. Izurjena delavka pripravi na ta način do pičenja do 5000 starih čebel.

Vsa čebelarna ima kakih 50,000.000 čebel delavk. Da čebelje rodove ohranijo zdrave in jih množe, morajo upoštevati predpisane mere. Vsak čebelji rod, ki šteje približno 30.000 udov, je treba čez poletje podvojiti. Rojé navadno samo po enkrat na leto. Da se roji podvoje ali pa celo potroje, morajo skrbeti predvsem za dobro prehrano čebel. Da jim ni treba letati na daljno in naporno pašo, jih pitajo doma z medom in sladkorjem. Nadalje morajo paziti na to, da jemljejo strup samo takim čebelam, ki jim je zaradi njihove starosti že tako namenjena skorajšnja smrt. Kvečjemu za pet tednov im prikrajšajo življenje. Take stare čebele pa imajo tudi največ strupa. Strup morajo vsaj deset ur potem, ko je bil nabran tako predelati, da se ne skisa.

Mali oglasi

Razno

GRAJSKA KLET
danes juha iz datol, ribe: brancini, cevoli, oradi, zobatci, sfogli, barboni, kalamari in druge. 5281

»KAPPEL« PISALNI STROJI
so mojstrovina nemške tehnike. V vseh cenah za pisarno in potovanje. Plačilo v obrokih. Jamstvo. Kleindienst in Posch, Maribor. Aleksandrova 44. 5262

KRZNENE PLAŠČE.
paletoje, jopice ter kape prekrojim po najnovejših pariških in dunajskih krojih. Za solidno in strokovno delo jamči P. Semko, krznar. Maribor. Gosposka 37. 4370

Stanovanje

LEPO STANOVANJE
oddam 15. novembra, oziroma 1. decembra. Studenci, Ciril-Metodova 17. 5278

ODDAM STANOVANJE.
Tvorniška c. 24. 5277

Prodam

KLAVIR.
prvovrsten glas, znamke »Sweighofer«, ugodno prodam. Nova vas, Bolfenkova ul. 14. 5279

ŠIVALNI STROJ
(z dolgim čolničkom) naprodaj. Cena Din 450.—. Tattenbachova 16-II. 5276

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih!

S cesarskega prestola v blaznico

38

Sen o ameriškem cesarstvu.

Vsi Evropejci, ki so v bližini cesarja Maksimiljana, vedo in so trdno prepričani, da ni Maksimilijanova mehiška vojska nič kaj vredna. Maksimilijan je edini Evropejec, ki je drugega mnenja in ki veruje v svojo vojsko.

Toda predstraže Juarezove vojske so že na obzorju in se naglo približujejo glavnemu mestu. Maksimilijan se mora umakniti proti severovzhodu. Ta umik je kakor beg. Maksimilijanu se je pri tem umiku celo zgodilo, da so mu na tem potu ukradli konje.

In vendar Maksimilijan še vedno sanja. Še vedno se peča s fantastično zamislijo, da izgradi v srednji Ameriki novo, veliko mogočno habsburško cesarstvo, novo ameriško carstvo. Po možganih se mu podi misel, da bi spravil v Ameriko svojega mlajšega brata Karla, ki naj z mehiško pomočjo zavojuje vse te neštete majhne republike, kakor Honduras, Guatemalo in Panama, zatem pa naj bi prodrl v Južno Ameriko in naj bi razširil svojo oblast preko Venezuele, Kolombije in Ekvadorja vse tja do brazilskih mejah. Tukaj na tej ameriški zemlji naj bi vstalo novo zvezno cesarstvo obnovljenega črnega dvoglavega orla.

In medtem, ko se Maksimilijan v teh sanjah ter iluzijah pretaplja iz optimizma v pesimizem ter iz pesimizma v optimizem, ne šteje vsa njegova vojska niti 30.000 zanesljivih vojakov in še od teh je komaj tretjina vredna označbe vojska. Juarezova vojska pa prodira, Maksimilijanovo cesarstvo se drobi, cesarska oblast je omejena še samo na par mest, na Mehiko, Pulblo, Vera Cruz in Queretaro.

Pet magičnih »M«.

Maksimilijanovi vojski poveljujejo trije generali: Miramond Mejija in Mendez. Vsi trije so umaknili svoje vojske v Queretaro, s čimer je presekana vsaka zveza z luko Vera Cruz.

Neobičajna druščina se je v Queretaru zbrala okoli Maksimilijana. Ta druščina združuje tipične pustolovce. Maksimilijanovi generali, katerim se je priključil še general Marquez, niso med seboj složni in edini. General Miramon je bil nekoč predsednik mehiške republike. Je sicer pošten in hraber, uživa sloves dobrega vojaka in je komaj 36 let star. Toda Miramon je slab strateg. General Mejija je preprost in neustrašen človek. Po žilah se mu pretaka indijanska kri. Odtu izhaja menda njegova okrutnost. Že 25 let služi zvesto struji mehiških konzervativcev. Marquez je tipični Mehikanec, brez vsakršnih skrupul, prekanjen, zvit in neiskren. Po tem je v Maksimilijanovi okolici še general Mendez, hraber, energičen okruten in top.

Skupno z Maksimilijanom tvorijo ti štirje generali petorko **»magičnih M«.** Vsi ti so akterji one tragedije, ki je označena v besedi Queretaro. Teh generalov ni mogoče podrediti drugega drugemu. Radi tega je Maksimilijan primoran, da sam prevzame vrhovno poveljstvo. General Marquez, najbolj spletkarski in najmanj iskren in najmanj zanesljiv pa postane šef Maksimilijanovega generalnega štaba.

Princ in cirkuška jahalka.

V tej druščini pa je še nekdo, ki bo igral v queretarski tragediji eno najusodnejših vlog. To je nekdo od onih redkih, ki bo preživel vse te strašne dni, rešilo ga bo njegovo tuje državljanstvo in njegova — lepa žena. Ta neobičajni in čudni član Maksimilijanove svite je v najkritičnejših in najtežjih trenotkih Maksimilijanove usode edini Maksimilijanov nesebični, požrtvovalni ter iskreni prijatelj. Je to princ Feliks Salm-Salm.

Ta princ je svojevrsten človek. Izhaja iz rodu prastarega nemškega plemstva. V njem se prebuja duh prednikov in njegovih pradedov -vitezov - razbojnikov - pustolovcev. Feliks Salm-Salm je bil nekoč član pruske vojske, ki je pa izgubil službo radi svojih silnih — dolgov.

(Dalje sledi.)

Izdaja konzorcij »Jutra« v Ljubljani. Odgovorni urednik MAKSO KOREN. Za inseratni del odgovarja SLAVKO REJA. Tiska Mariborska tiskarna d. d., prestavnik ravnatelj STANKO DETELA, vsi v Mariboru